

به نام خدا

نقشه راه مشاوران مدارس (متوسطه اول)

مؤلف:

سلیمان عزت خواه

انتشارات ارسطو

(چاپ و نشر ایران)

۱۴۰۱

نام کتاب: نقشه راه مشاوران مدارس (متوسطه اول)
مؤلف: سلیمان عزت خواه
ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۱
چاپ: مدیران
قیمت: ۴۴۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۲-۸۹۴-۴

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵.....	پیش گفتار
۷.....	فصل اول: کلیات
۷.....	تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان
۸.....	تاریخچه راهنمایی و مشاوره تحصیلی در ایران
۱۱.....	اهداف برنامه راهنمایی و مشاوره تحصیلی در مقطع ابتدایی
۱۲.....	اهداف مشاوره تحصیلی در دوره اول و دوم متوسطه
۱۳.....	مسئولیت اساسی مشاوران مدارس در دوره های تحصیلی
۱۷.....	فصل دوم: هدایت تحصیلی پایه نهم
۱۷.....	تعریف هدایت تحصیلی
۱۸.....	ماده ها و تبصره های آئین نامه هدایت تحصیلی پایه نهم
۲۱.....	عوامل مؤثر در هدایت تحصیلی و انتخاب رشته
۲۲.....	تیپ های شخصیتی در ارتباط با مشاغل ، محیط های کاری و مهارت‌ها
۲۵.....	امتیازات مربوط به هدایت تحصیلی دانش آموزان پایه نهم
۲۶.....	امتیازات بررسی های مشاوره ای
۲۶.....	معرفی شاخه ها و رشته های تحصیلی در دوره متوسطه دوم
۳۲.....	شرایط تغییر شاخه یا رشته در پایه دهم متوسطه دوم :

فصل سوم: آموزش تصویری نحوه کار با سامانه همگام ویژه مشاوران مدارس ۳۵

آموزش نحوه شرکت دانش آموزان در آزمون های مشاوره ای (رغبت و توانایی) ... ۳۵

تفاوت آزمون رغبت و توانایی ۴۳

آموزش نحوه تکمیل نمون برگ نظر خواهی دانش آموزان ۴۵

آموزش نحوه تکمیل نمون برگ نظر خواهی والدین ۴۷

آموزش نحوه دریافت کارنامه دانش آموزان در سامانه همگام ۴۸

آموزش نحوه تکمیل نمون برگ نظر خواهی دبیران ۵۱

آموزش نحوه صدور مجوز نمون برگ نظر خواهی دبیران توسط مدیر مدرسه ۵۷

آموزش نحوه دریافت رمز برای والدین توسط مدیر مدرسه ۶۴

آموزش نحوه ثبت فراوانی آسیب های سامانه پایش و مدیریت آسیب های اجتماعی

دانش آموزان ۶۹

آموزش نحوه ارجاع دانش آموز از کارتابل مشاور مدرسه به هسته مشاوره منطقه ... ۷۹

آموزش نحوه شرکت در آزمون غربالگری توسط دانش آموزان متوسطه اول ۹۶

آموزش نحوه صدور مجوز فرم اولویت بندی والدین (نیابتی توسط مشاور) و مجوز

دهی تکمیل فرم نظر خواهی مشاور ۱۰۰

منابع ۱۰۷

پیش گفتار

جریان راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران قدمتی دیرینه دارد ، از مطالعات اولیه در سال ۱۳۳۷ تا شروع رسمی آن در سال ۱۳۵۰ و فراز ونشیب هایی که در خلال این سال ها تا به امروز داشته ، همه حکایت از ضرورت این بستر مهم و اساسی در فرایند یادهی – یادگیری دارد . آنچه در نظام های آموزش وپرورشی سایر کشورها به طور ویژه مدنظر قرار می گیرد ، توجه به زیرساخت های روان شناختی در هر اقدام آموزشی وپرورشی است . این زیرساخت ها مشتمل بر ویژگی های رشدی ، تفاوت های فردی ، شخصیتی ، ویژگی های بافتی ، بومی و حتی جنسیتی می باشد.

در مدرسه نباید فقط خواندن ، نوشتن ، و حساب کردن به دانش آموزان آموخته شود . بلکه دانش آموزان علاوه بر یادگیری مهارت های فوق ، باید از طریق برنامه های آموزشی مناسب و مطلوب برای زندگی اجتماعی ، قبول مسئولیت ، و اشتغال آماده شوند . از طریق راهنمایی تحصیلی و شغلی به فرد کمک می شود تا خود را بشناسد ، با خصوصیات مشاغل مختلف و نیاز های جامعه آشنا گردد ، شغل مناسبی را انتخاب کند ، برای انجام آن آماده شود ، و به طور موفقیت آمیزی به انجام آن اشتغال ورزد . از اینرو ، همراهی و همگامی تمام فعالیت های آموزشی با راهنمایی شغلی ضرورت می یابد .

هدف اصلی از تدوین این کتاب کمک به مشاورانی که وارد سیستم آموزش و پرورش و مدارس شده اند . مشاوران جدید الورود به مدارس متوسطه اول به دلیل عدم آشنایی کامل با سامانه همگام و همچنین فرایند هدایت تحصیلی پایه نهم ، دچار سردرگمی و آشفتگی در نقش می شوند و برای حل این مشکل ، ما با تدوین این کتاب در سه فصل ، که در فصل دوم کتاب به آموزش صفر تا صد فرایند هدایت تحصیلی پایه نهم پرداختیم و در فصل سوم کتاب کلیه مراحل کار با سامانه همگام را به صورت آموزش تصویری و کامل جهت استفاده همکاران گرامی و سایر علاقمندان تدوین کرده ام. و امیدوارم که این کتاب وسیله ای برای ارتقای سطح آموزشی دانشجویان مشاوره و همکاران مشاور مدرسه و سایر کارکنان آموزش و پرورش قرار گیرد.

در پایان کلیه ارزش معنوی کتاب نقشه راه مشاوران مدارس را به روح پاک پدر بزرگوارم که به حق تا آخرین لحظه عمرشان از هیچ تلاشی جهت رشد و پیشرفت بنده دریغ نکرده اند ، تقدیم می کنم . و از مادر مهربانم بابت کلیه حمایت های مادی و معنوی که در تمام مراحل زندگی بنده متحمل شده اند کمال تقدیر و تشکر را دارم .

و من الله التوفیق

سلیمان عزت خواه

بهار ۱۴۰۱

فصل اول

کلیات

تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان :

در طول تاریخ تمدن بشر ، راهنمایی به صورت نصیحت کردن ، پند دادن توسط پدران ، مادران ، پیشوایان مذهبی و بسیاری از افراد دیگر رواج داشته است . ولی راهنمایی و مشاوره به معنای تخصصی از اوایل قرن بیستم به تدریج معمول شد. در سال ۱۹۰۸ برای نخستین بار ، راهنمایی حرفه ای در آمریکا به وسیله فرانک پارسونز با روش علمی انجام شد و وی به منظور کاریابی جوانان ، به تاسیس دفتر راهنمایی حرفه ای در بوستون مبادرت کرد و به همین دلیل از فرانک پارسونز به عنوان پدر راهنمایی حرفه ای یاد می کنند.

در ۱۹۱۳ ، در آمریکا (انجمن ملی هدایت حرفه ای) به وجود آمد که در پیشرفت راهنمایی مدارس تاثیر زیادی داشت. در انگلیستان ، در قانون ۱۹۴۴ ، موضوع راهنمایی پیش بینی شد و از ۱۹۴۸ به مورد اجرا در آمد. در فرانسه ، تحقیقات روانشناختی بینه و پیرون ، مقدمات علمی لازم را برای صدور دستور رسمی درباره راهنمایی حرفه ای در

سال ۱۹۲۲ فراهم آورد و در تنظیم قانون سال ۱۹۳۸ ، مقررات و آیین نامه هایی تنظیم شد تا در پایان دوره ابتدایی ، استعداد کودکان تشخیص داده و کودک در مسیر استعدادش ، راهنمایی شود از آغاز سال ۱۹۴۵ ، مراکز راهنمایی حرفه ای در وزارت آموزش و پرورش فرانسه گسترش یافتند و از سال ۱۹۶۰ ، ارتباط و همکاری کامل و مداومی میان تمام مؤسسه هایی که در امور راهنمایی جوانان در مراحل مختلف عمل می کردند به وجود آمده است و (مرکز راهنمایی حرفه ای و تحصیلی) با همکاری مدارس ، وظایف مهمی را در آموزش و پرورش فرانسه به عهده دارند .

تاریخچه راهنمایی و مشاوره تحصیلی در ایران

راهنمایی تحصیلی به صورت عام ، از آن زمانی شروع گردید که انسان آموزش و تحصیل را آغاز کرد. در مکتب خانه ها و مدارس معلمان در زمینه های درس خواندن ، نوشتن و یادگیری بهتر دانش آموزان را راهنمایی می کردند و در مواقع ضروری مشگلات آنان را با شیوه های مرسوم در آن زمان برطرف می ساختند.

واژه راهنمایی تحصیلی را به طور رسمی اولین بار در سال ۱۹۱۴ کلی و سپس بروئر از دانشگاه هاروارد به کار گرفتند . هدف آنان از راهنمایی تحصیلی ، کمک به دانشجویان برای انتخاب رشته تحصیلی و کسب سازگاری بیشتر با شرایط مدرسه و دانشگاه بود. در این معنی ، راهنمایی تحصیلی از نظر هدف و روش اجرا و نتایج کار با آموزش و پرورش شباهت زیادی دارد و تفکیک آنها از یکدیگر ممکن نیست . در سال های بعد از ۱۹۲۰ ویلیام پراکتور مدعی شد که دانش آموزان مدارس متوسطه آمریکا برای انتخاب واحدهای درسی و رشته تحصیلی وانجام دادن فعالیت های مکمل برنامه به شدت به راهنمایی نیاز دارند تا بتوانند با محیط مدرسه و زندگی سازگاری بهتر و بیشتر پیدا

کنند. در این زمان همسویی و همانندی آموزش و پرورش با راهنمایی تحصیلی بیشتر قوت گرفت (شفیع آبادی ، ۱۳۷۶ الف ، ۳۹)

آغاز راهنمایی تحصیلی به طور رسمی در ایران به سال ۱۳۳۴ مربوط می شود که در آن سال دایره تحقیقات روانشناسی در اداره مطالعات و برنامه های وزارت آموزش و پرورش به وجود آمد و چندین آزمون هوشی و روانی تهیه و تدوین گردید و از طریق آنها به تشخیص وضعیت تحصیلی کودکان عقب مانده ذهنی در مدارس مبادرت شد. این مؤسسه پس از مدتی تعطیل گردید. سپس در کنفرانسهای آموزشی سالانه وزارت آموزش و پرورش که در سال ۱۳۳۷ در مشهد و آبادان تشکیل شد تأسیس دوره راهنمایی تحصیلی در آموزش و پرورش به منظور کمک به دانش آموزان برای انتخاب رشته تحصیلی و اشتغال آینده آنان ضروری تشخیص داده شد . بنابراین مرکز راهنمایی دانش آموزان در اداره کل تعلیمات متوسطه به وجود آمد و اجرای آزمون و تشکیل پرونده تحصیلی در چند مدرسه به طور آزمایشی آغاز شد. به دنبال آن در سال ۱۳۳۸ تعدادی از کارشناسان آموزش و پرورش برای بررسی و مطالعه برنامه های راهنمایی کشورهای مختلف به خارج از کشور اعزام شدند و بدین وسیله مقدمات تأسیس دفتر برنامه ریزی راهنمایی تحصیلی و اجرای برنامه آن در ایران آغاز گردید. در سال ۱۳۴۶ که وزارت آموزش و پرورش به طور رسمی از دانشکده های علوم تربیتی دانشگاههای و مدارس عالی ، تربیت راهنما و مشاور تحصیلی را تقاضا کرد، دانشگاه تربیت معلم (دانشسرای عالی سابق) به تأسیس دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد راهنمایی و مشاوره مبادرت ورزید و در سال ۱۳۴۸ تعداد ۴۹ نفر کارشناس ارشد از آنجا فارغ التحصیل شدند.

در دوازدهم بهمن ماه ۱۳۴۷ دفتر کل آموزش راهنمایی تحصیلی تأسیس و آموزش معلم برای دوره راهنمایی تحصیلی و تألیف کتابهای درسی جدید آغاز شد، سرانجام در مهرماه ۱۳۵۰ مدارس راهنمایی تحصیلی کار خود را به طور رسمی آغاز کردند و راهنمایی تحصیلی دانش آموزان در این دوره به مرحله اجرا درآمد. برنامه راهنمایی تحصیلی در مدارس ایران قبل از سال ۱۳۵۷ به علت کمبود نیروی انسانی ماهر و متخصص، ناآشنایی مسؤولان مدارس و دانش آموزان و اولیای آنان با هدفها و روش کار راهنمایان تحصیلی، کمبود ابزار و امکانات، ضعف آموزشی راهنمایان تحصیلی، نبود نظام ارزشیابی صحیح و مناسب از فعالیت های راهنمایان تحصیلی و بی توجهی به نیازهای جامعه و اعمال روش های اجرایی نادرست با مشکلاتی مواجه شد و بعد از حدود هشت سال فعالیت به طور موقت در سال ۱۳۵۹ تعطیل گردید.

در سال ۱۳۵۹ بنابر تصمیم مسؤولان وقت آموزش و پرورش مقرر گردید تا زمان تهیه برنامه راهنمایی و مشاوره هماهنگ با فرهنگ و مقتضیات مملکت، کلیه فعالیتهای مشاوران در مدارس تعطیل شود و به موازات آن این وظیفه عملاً به عهده مربیان امور تربیتی در مدارس گذاشته شود و در سال ۱۳۶۴ هسته های مشاوره در آموزش و پرورش تشکیل گردید.

در سال ۱۳۷۶ پس از سال ها مطالعه و بررسی، برنامه آموزشی دوره های کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته راهنمایی و مشاوره را اعضای شاخه مشاوره شورای عالی برنامه ریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی تهیه کردند و به تصویب مقامات ذی ربط رساندن و برای اجرا به دانشگاه ها ابلاغ کردند. این دوره ها در سالهای بعد بتدریج در برخی از دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی نیز تأسیس شد و تربیت مشاور در آن مراکز انجام

گرفت . در مهر ماه ۱۳۷۱ برنامه راهنمایی و مشاوره در نظام جدید آموزش و پرورش در مدارس متوسط کشور با تأکید بر راهنمایی تحصیلی و شغلی آغاز گردید.

اهداف برنامه راهنمایی و مشاوره تحصیلی در مقطع ابتدایی

ویژگی های دبستان و دانش آموزان ابتدایی ، مشخصه های معینی را به سازماندهی برنامه مشاوره تحمیل می کند و موجب تفاوت در نحوه عمل مشاور ابتدایی نسبت به دبیرستان می شود . مشاور دوره ابتدایی علاوه بر نقش های مشاوره ، هماهنگی ، مشورت ، مسئول آشناسازی ، ارزیابی و رفع نیاز دانش آموزان به رشد و تکامل تحصیلی و شغلی است .

مشاوره :

از مشاور دوره ابتدایی انتظار می رود که در مشاوره رویارویی با کودکان در موضوعاتی همچون اختلالات یادگیری ، ناسازگاری و بدرفتاری ، افسردگی و به طور کلی مسائل سلامت روان کودکان فعال باشند. و در صورت لزوم به هسته ها و مراکز مشاوره ارجاع نماید .

مشورت:

مشاور به عنوان رایزن به صورت مستقیم با معلم ها ، والدین ، مدیران به منظور کمک به دانش آموزان به مشورت می پردازد .

هماهنگ کننده :

مشاور دوره دبستان مسئول ایجاد هماهنگی در فعالیت های گوناگون راهنمایی با فعالیت های جاری کلاس و مدرسه است.

مسئول آشنا سازی :

مشاور دبستان به عنوان تسهیل کننده رشد انسان به اهمیت آشناسازی دانش آموزان با اهداف و محیط مدرسه آگاه است

مسئول پیشگیری:

اولین علائم هشدار دهنده که حاکی از مشکلات آینده کودک باشد در دوره ابتدایی بروز می کند و به همین دلیل از مشاوران ابتدایی انتظار می رود که به منظور پیش بینی، مداخله و پیشگیری از بروز مشکلات برنامه هایی تدارک ببینند.

اهداف مشاوره تحصیلی در دوره اول و دوم متوسطه

این دوره مرحله ی است که اساسا نیازهای تکاملی و رشدی دانش آموزان را در گذر از بلوغ و یا از ابتدایی به دبیرستان تأمین می کند . مشاور این دوره عهدارفعالیت های زیر است.

آشناسازی دانش آموزان:

شامل آشناسازی اولیه دانش آموزان و والدین آنها با برنامه و فعالیت های مشاوره مدرسه ای است که به آن محلق می شوند و نیز آشناسازی مقدماتی با دبیرستان با هنرستانی است که پس از پایان دوره اول متوسطه به آن وارد خواهند شد.

خدمات سنجشی با ارزیابی :

شامل شرح حال نویسی و جمع آوری اطلاعات با استفاده از آزمون های استاندارد (استعداد ، رغبت ، شخصیت ، ارزش ها و....) مشاهده و سایر فنون برای شناسایی ویژگی های رشدی آنان می باشد .

هدایت تحصیلی و راهنمایی شغلی :

مشاوران دانش آموزان را در انتخاب آگاهانه رشته تحصیلی متناسب با استعداد ، علاقه و نیازهای جامعه و بازارکار با بهره مندی از بررسی نمرات درسی و بررسی های مشاوره ای کمک می رسانند.

مشورت :

مشاوران در راستای کمک به رفع نیازهای تکاملی و سازگاری دانش آموزان ، امکان مشورت را برای دبیران مدرسه ، والدین و در مواردی برای مدیران فراهم می سازند.

مشاوره:

شامل مشاوره فردی و گروهی است که در حیطه های تحصیلی ، شغلی و سازگاری انجام می پذیرد.

مسئولیت اساسی مشاوران مدارس در دوره های تحصیلی

حیطه مدیریت برنامه:

مشاورمدرسه موظف است با همکاری سایر عوامل مدرسه برنامه جامع نظام راهنمایی و مشاوره مدرسه را که شامل چهار مولفه اصلی : (۱) برنامه آموزشی (۲) خدمات پاسخ گو (۳) برنامه ریزی فردی (۴) حمایت سیستمی است طراحی ، اجرا ، ارزشیابی و حمایت نماید . مشاور با همکاری سایر کارکنان مدرسه ، برای تأمین نیازهای دانش آموزان و جامعه تعادل مناسبی بین چهار مولفه تعیین می کند . مدیریت برنامه مستلزم سازماندهی نیروی انسانی ، منابع فیزیکی و فعالیت ها در ارتباط با نیازها ، اولویت ها و اهداف برنامه ، به منظور افزایش اثربخشی برنامه در نظام آموزشی است . مشاور از

توانمندی های خود در مدیریت برنامه ، در چارچوب مولفه حمایت سیستمی استفاده می کند.

حیطه راهنمایی:

در ارائه راهنمایی ، مشاوران به طور فعالانه به همه دانش آموزان کمک می کنند تا مهارت های لازم برای افزایش رشد تحصیلی ، شغلی ، فردی و اجتماعی در طول سال های مدرسه و بعد از آن را کسب نموده و به کار گیرند . مشاوران از توانمندی و قابلیت های راهنمایی خود برای فراهم ساختن فعالیت های رشدی مناسب از طریق مولفه های برنامه آموزشی و برنامه ریزی فردی ، برنامه جامع راهنمایی و مشاوره استفاده می کنند .

حیطه مشاوره:

مشاوره مداخله ای است که برای همه دانش آموزان قابل دسترسی بوده و عمدتاً در مورد کسانی به کار برده می شود که نیازهای رشدی ، نگرانی ها و مسائل شخصی با مشکلاتشان ، رشد تحصیلی ، شغلی ، شخصی و اجتماعی مداوم آنان را تحت تاثیر قرار می دهد . مشاوران از توانایی مشاوره خود در چارچوب مولفه خدمات پاسخ گویی ، برنامه جامع راهنمایی و مشاوره استفاده می کنند .

حیطه مشورتی :

مشاوران به کار مشورت نیز می پردازند ، از دانش آموزان حمایت کرده و برای کمک به والدین ، کارکنان ، مدیران و سایر اعضای جامعه در درک رفتار فردی و روابط انسانی ، دیدگاه تخصصی خود را مطرح می سازند . همچنین مشاوران اطلاعات صحیح در خصوص نیازها و رشد دانش آموزان در اختیار افراد مذکور قرار دهند . علاوه بر موارد فوق مشاوران برای افزایش از بخشی فرایندی آموزش دانش آموزان و ارتقای سطح

موفقیت آنها با افراد دیگر نیز مشورت می کنند مشاوران از توانایی مشورتی خود در هر چهار مولفه برنامه جامع راهنمایی و مشاوره مدیریت استفاده می کنند .

حیطه هماهنگی :

مشاوران به عنوان هماهنگ کننده ، افراد و منابع موجود در خانه ، مدرسه ، منطقه و جامعه را در جهت حمایت از رشد تحصیلی ، شغلی ، فردی و اجتماعی دانش آموزان با هم هماهنگ می سازند . در کنار کار با والدین و کارکنان مدرسه ، مشاوران در صورت نیاز به ارجاع دانش آموزان سایر منابع را هماهنگ می سازند . مشاوران می توانند از توانایی هماهنگ سازی خود در هر چهار مولفه برنامه راهنمایی و مشاوره استفاده نمایند.

حیطه ارزیابی دانش آموزان :

در ارزیابی دانش آموزان ، مشاوران نتایج آزمون های استاندارد و سایر اطلاعات مربوط به دانش آموز را برای تسهیل تصمیم گیری درست در بین دانش آموزان و سایر افراد مرتبط با رشد دانش آموزان تفسیر می کنند . مشاوران از قابلیت های ارزیابی دانش آموزان در چارچوب مولفه های برنامه ریزی فردی ، خدمات پاسخ گو و حمایت سیستمی ، برنامه جامع راهنمایی و مشاوره استفاده می کنند.

حیطه رفتاری حرفه ای:

مشاوران مدارس مسئولیت رشد حرفه ای را از طریق تلاش مداوم برای توانایی و قابلیت های خود به منظور تامین استاندارد های شغلی برعهده می گیرند . همچنین رفتار حرفه ای مشاوران به بهبود فضای مدرسه و حفظ روابط توأم با همکاری کمک می کند . مشاوران مدارس در همه مولفه های برنامه جامع راهنمایی و مشاوره باید رفتار

حرفه ای نشان دهند . ولی پاسخگویی در قبال زمان اختصاص یافته برای این فعالیت ها در چارچوب مولفه حمایت سیستمی می گنجد.

حیطه استانداردهای حرفه ای :

مشاوران حرفه ای مدارس در همه مولفه های برنامه جامع راهنمایی و مشاوره رشدی پایبند استانداردهای حرفه ای هستند . با این حال زمان تخصیص یافته برای فعالیت هایی که درک و کاربرد اصول ، سیاست ها ، مقررات و رهنمودهای حرفه ای را تسهیل می نماید ، در چارچوب مولفه های حمایت سیستمی برنامه جامع راهنمایی و مشاوره رشدی محاسبه می شود.

فصل دوم

هدایت تحصیلی پایه نهم

تعریف هدایت تحصیلی

هدایت تحصیلی یک جریان و فرآیند کمک مستمر به دانش آموزان برای خودشناسی و محیط شناسی تحصیلی - شغلی است. راستی کلمه فرآیند را به کار برده ایم. لازم است به طور دقیق بیان کنیم که فرآیند یعنی، جریان مستمر، مداوم به روز و متناسب با موقعیت زمانی و مکانی که در یک دوره ی طولانی برای یک امر یا موضوعی به کار می‌رود.

وقتی می‌گوییم هدایت تحصیلی یک فرآیند است، یعنی باید از دوره پیش دبستانی، دانش آموزان را با استعداد، توانایی، رغبت، شخصیت و ویژگی های منحصر به فردش از یک طرف و با محیط زندگی، اعم از دنیای مشاغل از جمله مشاغل موجود در منطقه، استان، کشور، معایب و مزایای هر شغل و همچنین نحوه تناسب هر شخص با دنیای تحصیل و شغل برای رسیدن به یک رضایت درونی و بیرونی از طرف دیگر آشنا نمود. پس باید مراقب بود تا محیط خانه، مدرسه، جامعه را محیطی کاملاً کنجکاوانه برای دانش آموزان تدارک ببینیم. یعنی با کنجکاوی هایشان بهتر و بیشتر از خود و دنیای

اطراف پردازند و همچنین بتوانند به راه و رسم زندگی کردن از طریق انتخاب رشته درست و متناسب با توان خود، بدون این که خواسته های خودمان را به آنها تحمیل کنیم، درست یابند

ماده ها و تبصره های آئین نامه هدایت تحصیلی پایه نهم

ماده ۱ (تعریف):

هدایت تحصیلی فرآیندی است که با هدف شناسایی استعداد، توانایی، علاقه مندی و ویژگی های شخصیتی دانش آموزان پایه نهم برای هدایت آنان به انتخاب مناسب ترین شاخه و رشته تحصیلی با توجه به امکانات و نیازهای شغلی کشور انجام شود

ماده ۲ (اهداف):

هدف از انجام هدایت تحصیلی، انتخاب آگاهانه رشته تحصیلی و مسیر آینده شغلی دانش آموزان هم زمان با شناسایی استعداد، توانایی، علاقه و ویژگی های شخصیتی دانش آموزان می باشد

ماده ۳ (ملاک های انتخاب رشته در فرآیند هدایت تحصیلی):

۱: نظر و اولویت بندی رشته ها توسط دانش آموزان

۲: عملکرد تحصیلی دانش آموزان

۳: نظر دبیران

۴: نتایج آزمون های مشاوره ای

۵: نظر والدین دانش آموزان پایه نهم

۶: نظر مشاور مدرسه

۷: نقش نیاز و امکانات محلی، منطقه ای، استانی و کشوری در هدایت تحصیلی پایه نهم

تبصره ۱: هدایت تحصیلی دانش آموزان به شاخه و رشته های تحصیلی در پایان پایه نهم، با توجه به ملاک های ماده ۳ انجام می شود

تبصره ۲: اگر سوابق و عملکرد های تحصیلی دانش آموزی با توجه به شرایط مورد تایید، با مشکل روبرو شده باشد، سوابق و عملکرد پایه قبلی ملاک امتیازدهی قرار خواهد گرفت.

ماده ۴: با هدف برنامه ریزی، هماهنگی، سیاست گذاری و نظارت بر فرآیند هدایت تحصیلی دانش آموزان، کمیته ای با عنوان کمیته هدایت تحصیلی توسط وزارت آموزش و پرورش انتخاب شده و تشکیل می شود.

تبصره ۱: ترکیب اعضای کمیته هدایت تحصیلی عبارتند از:

۱: اعضای شورای معاونین وزیر

۲: مدیر کل امور تربیتی و مشاوره و مدیران ستادی معاونت آموزش متوسطه

تبصره ۲: در صورت نیاز و با تایید وزیر آموزش و پرورش، تشکیل کمیته های منطقه ای و یا استانی هدایت تحصیلی نیز امکان پذیر خواهد بود.

ماده ۵: (وظایف کمیته برنامه ریزی هدایت تحصیلی)

۱: بررسی و تقویت اجرای هر چه بهتر آیین نامه هدایت تحصیلی

۲: در نظر گرفتن روش ها و سیاست های مناسب جهت توزیع متوازن دانش آموزان در رشته های تحصیلی مختلف

۳: نظارت بر انجام درست فرآیند هدایت تحصیلی و ارزشیابی دانش آموزان

۴: تعیین و ابلاغ روش ها و موارد تعیین شده برای هدایت تحصیلی پایه نهم به استان ها و مناطق کشور

۵: بررسی امکانات و نیازها و ظرفیت های تحصیلی و شغلی حال و آینده کشور

ماده ۶: مسئولیت اجرایی هدایت تحصیلی بر عهده مشاوران تحصیلی مدرسه می باشد و کلیه کارکنان آموزشی و پرورشی مدرسه ملزم به همکاری هستند.

ماده ۷: هدایت تحصیلی به صورت فرآیندی از دوره ابتدایی با تشکیل پرونده مشاوره ای شروع شده و با ارائه مشاوره های آموزشی و تحصیلی تا پایان دوره دوم متوسط، ادامه دارد.

ماده ۸: مشاور تحصیلی در نظر گرفته شده برای فرآیند هدایت تحصیلی در مدارس باید دارای مدرک تحصیلی مرتبط بوده و دارای شاخص ۱۵/۱ برای مدارس دوره ابتدایی و ۱۲/۱ برای مدارس دوره متوسطه باشد.

ماده ۹: مسئولیت اجرای درست هدایت تحصیلی پایه نهم و تایید نهایی نمون برگ هدایت تحصیلی برعهده مدیران مدارس است.

ماده ۱۰: نمون برگ هدایت تحصیلی باید همزمان با اعلام نتایج امتحانات خرداد ماه در پایان پایه نهم برای همه دانش آموزان صادر شده و پس از تایید توسط مسئول ثبت